

Климова К. Я.,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри філології і лінгводидактики,
директор Експериментально-тематичного
центру навчальної та науково-дослідницької діяльності
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

Засоби формування та розвитку інформаційно-освітнього простору в класичному університеті

(з досвіду роботи Експериментально-тематичного центру навчальної та науково-дослідницької діяльності при ЖДУ ім. І. Франка)

У сучасному житті кардинально змінилися особистісні потреби суб'єктів навчальної взаємодії — учнів і вчителів, студентів і викладачів. Фахівця-професіонала характеризують невпинне прагнення до інтелектуального саморозвитку, постійне професійне самонавчання та самовдосконалення, бажання здобути інформацію у повному обсязі з мінімальними витратами часу і фізичних зусиль на її пошуки. Сприяє цьому динамічний розвиток інформаційних засобів, комунікаційних технологій. Цей розвиток зумовив зрушення і в системі філологічної та методичної освіти студентів педагогічних ВНЗ. Традиційний спосіб українськомовного самонавчання і самопідготовки майбутніх учителів, який ще у кінці минулого століття обмежувався пошуком необхідної книги на полицях бібліотек, навчальної інформації — у підшивках лінгвопедагогічних газет та журналів, поступово витісняється роботою з матеріалами, розміщеними на порталах Інтернету, та з електронними інформаційними ресурсами бібліотек.

Інформаційні технології, активно втрутившись у різні сфери суспільного життя, у тому числі в освітню, є органічним середовищем для суб'єктів навчання. Прикладом цього є результативна навчальна та наукова співпраця студентів і викладачів нашого університету.

Згідно з договором про наукове співробітництво між Національним центром «Мала академія наук України» та Житомирським державним університетом імені Івана Франка у приміщенні інформаційного читального залу №2 бібліотеки ЖДУ імені Івана Франка 6 жовтня 2012 року відкрито Експериментально-тематичний центр навчальної та науково-дослідницької діяльності. За півроку свого існування він став осередком апробації на Житомирщині інтерактивних педагогічних технологій, нових електронних програм, інформаційних ресурсів, запропонованих НАПН та НАН України (зокрема УМІФ). Стисло розповімо про «перші кроки» Центру (скорочено ЕТЦ).

Відповідно до *напрямів діяльності*, окреслених у Положенні про Центр, у 2012 році та на початку 2013 року проведено наступну роботу:

1. Заходи науково-педагогічного та навчально-методичного характеру:

- Науковий співробітник відділу інформаційно-дидактичного моделювання Національного центру "Мала академія наук України" О. Б. Комова провела семінар-тренінг "Технології використання ресурсів УНЛК та матеріалів Віртуальної лексикографічної лабораторії у навчальній та науково-дослідницькій діяльності" (21 вересня 2012 року). Учасники тренінгу (викладачі, магістранти, аспіранти) оволоділи навичками пошуку тематично спрямованих матеріалів в Українському національному лінгвістичному корпусі (УНЛК), доступ до якого забезпечено на всіх комп'ютерах інформаційного читального залу.
- Перед колективом викладачів, аспірантів, магістрантів, працівників читального залу філологічного факультету, [інформаційно-бібліографічного відділів бібліотеки ЖДУ](#); працівниками інформаційного студентського центру із лекцією «Системна семантика тлумачних словників» виступив В. А. Широков - директор [Українського мовно-інформаційного фонду](#) (УМІФ) НАН України, академік Національної академії наук В. А. Широков; заступник директора з наукової роботи Національного центру «Мала академія наук України» О. Є. Стрижак розповів про особливості використання сучасних ГІС-технологій та систем контент-аналізу інформаційних ресурсів у навчально-науковій діяльності.
- У листопаді 2012 року перед аспірантами першого року навчання виступили директор Центру професор К.Я. Климова, директор бібліотеки ЖДУ доцент Б.М. Ренькас та Р.М. Романчук – працівник науково-методичного відділу бібліотеки ЖДУ, які провели презентацію інформаційних ресурсів, наданих Центру МАН та НАН України, зокрема розповіли про роботу з програмою ТекстТермін, встановленою в інформаційному читальному залі бібліотеки.
- 19 листопада 2012 року в інформаційному читальному залі навчально-лабораторного корпусу №4 відбувся науково-методичний семінар-тренінг "Сучасне моделювання уроку в початковій школі з використанням технології "Біла лабораторія". Проводила семінар для викладачів, магістрантів, дипломників навчально-наукового інституту педагогіки вчений секретар МАН України, завідувач відділу інформаційно-дидактичного моделювання Національного центру "Мала академія наук України", керівник науково-дослідної лабораторії "Центр технологій і методик реалізації дослідницького підходу в освіті "Розквіт", кандидат педагогічних наук, доцент Т. І. Чернецька.
- 6 грудня 2012 р. – директор центру професор К. Я. Климова брала участь у засіданні круглого столу "Формування комунікативної компетентності обдарованих старшокласників з використанням інформаційних технологій" (Інститут обдарованої дитини НАПН України, актовий зал Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України вул. Артема 52-Д, м. Київ.). Підготовлено повідомлення на тему: «Створення лінгвістичних корпусів текстів як творчий проект» (К.Я. Климова, О.Б. Комова).

2. Розробка та видання таких навчальних посібників та методичних матеріалів:

- Довгий С.О., Климова К.Я., Комова О.Б., Лісовий О.В., Надутенко М.В., Сидорчук Н. М., Стрижак О.Є., Широков В.А., Шкурко В. В., Якименко К. М. : Методичні рекомендації щодо організації навчально-дослідницької роботи школярів із використанням українського національного лінгвістичного корпусу (на матеріалах вивчення функціональних можливостей сполучника та дослідження концептів «праця», «робота» у текстах творів Тараса Шевченка). – К. : ТОВ «Праймдрук», 2012. - 76 с. 6 д.а.

- Климова К. Я. Українська мова. Тестові завдання для контролю і самоконтролю рівня мовнокомунікативної компетентності : Навчальний посібник для учнів основної школи та вчителів-словесників. – К. : ТОВ «Праймдрук», 2012. - 100 с. 7 д.а.

3. Використання сучасних ГІС-технологій та систем контент-аналізу інформаційних ресурсів за природничо-математичною та гуманітарною тематикою:

- Залучення викладачів і студентів ЖДУ імені І. Франка до діяльності, спрямованої на створення контенту «Національного корпусу навчально-методичної літератури» (МАН). Так, у грудні 2012 р. Корпус МАН поповнено 107 текстами загальнодидактичних та науково-методичних статей у Віснику ЖДУ ім. І. Франка за 2007-2012 рр.

- Допомога працівників бібліотеки ЖДУ користувачам у роботі в УНЛК (у лінгвістичному корпусі).

- 22 січня 2013 року за сприяння кафедри міжкультурної комунікації ННІ іноземної філології на базі експериментально-тематичного центру навчальної та науково-дослідницької діяльності відбувся міжвузівський науково-практичний семінар «Актуальні напрями сучасної лінгвістики». У роботі семінару взяли участь як викладачі Житомирського державного університету імені Івана Франка, так і науковці Житомирського державного технологічного університету та Житомирського національного агроекологічного університету.

- 14 лютого 2013 р. в інформаційному читальному залі бібліотеки Житомирського державного університету імені Івана Франка (навчальний корпус) № 4 в рамках діяльності Експериментально-тематичного центру навчальної і науково-дослідницької діяльності на базі кафедр філології і лінгводидактики (ННІ педагогіки), міжкультурної комунікації (ННІ іноземної філології), Коростишівського педагогічного коледжу ім. І. Я. Франка відбувся регіональний науково-практичний семінар «Актуальні проблеми використання електронних ресурсів у науково-дослідницькій діяльності майбутніх учителів». Присутні (викладачі, аспіранти, магістранти) прослухали доповіді, у яких йшлося про інновації в системі початкової, середньої та вищої освіти. Викликали інтерес, зокрема, такі теми, як: «Семантичний аналіз тексту студентами-дослідниками за допомогою

програми *ТекстТермін*» Климової К. Я. ; *«Особливості створення та використання зовнішніх і внутрішніх інформаційних ресурсів у бібліотечному середовищі (на прикладі бібліотеки ЖДУ ім. І. Франка)»* Ренькас Б. М. ; *«Використання Інтернет-технологій під час вивчення дисциплін з іноземної філології»* Жуковської В. В; *«Мультимедійна презентація як засіб формування креативності студентів на заняттях з української мови у педагогічному коледжі»* Беседовської І. В. – викладача української мови ВКНЗ ("Коростишівський педагогічний коледж ім. І. Я. Франка"); *«Використання мультимедійних технологій студентами-практикантами на уроках рідної мови в 3 класі»* Чупріної О. В. – викладача кафедри філології і лінгводидактики; *«Використання медіа-освітніх технологій як засобу мотивації вивчення іноземної мови старшокласниками»* Шморгун К. В. – викладача кафедри міжкультурної комунікації; *«Корпусні технології у навчальній діяльності студентів-філологів (на матеріалі Британського національного корпусу)»* Черниш О. А. - викладача кафедри міжкультурної комунікації; *«Технологія використання студентами мультимедійних засобів під час захисту кваліфікаційної роботи»* Синиці М. О. – викладача кафедри дошкільного виховання та педагогічних інновацій. Доповіді супроводжувалися презентаціями, обговорювалися. Учасники семінару обмінялися методичним досвідом, розповіли про нове програмне забезпечення, запитували, роз'яснювали – зустріч виявилася корисною, пізнавальною, отже, завдання семінару було повною мірою вирішено.

Ще одним досягненням ЕТЦ стало **створення наукового проекту «Формування комунікативної професійної компетентності майбутніх учителів засобами інформаційно-комунікаційних технологій у процесі навчальної та науково-дослідницької діяльності»**, розрахованого поки що на період 2012 – 2015 рр. Зазначимо, що перші результати Проекту були представлені у презентації 5 лютого 2013 року в університеті (Десятий методичний ярмарок, присвячений методичним досягненням освітянських кіл області в 2012 році), а також на *Міжнародній виставці «Сучасні заклади освіти – 2013»*.

Слід зазначити, що матеріали цього збірника переконливо свідчать про глибоку зацікавленість викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів діяльністю Експериментально-тематичного центру – хоча йдеться поки що про мовознавців, літературознавців та лінгвометодистів. Сподіваємося надалі залучити до роботи ЕТЦ інших науковців, а також широке коло вчителів Житомирщини.